

HAYAT ve BİLGİ

“ÖLÇÜTLERE UYGUN YAYINLARI OLAN AMA RUHLARI OLMAYAN İNSANLAR ÜZERİNE...”

“İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır.”
Yunus Emre

İnsanın doğumdan ölüme kadarki dünya serüveni içerisinde en önemli sorusu ve sorununu, sanırım, kendi hayat macerasının anlamına dair ortaya çıkan problemler oluşturmaktadır. Felsefi içerikli bu problemlere çözüm bulma isteği insanı ister istemez belli bir bilgi arayışı ve birikimine ulaştırmaktadır. Başlangıçta merak ve talebe bağlı bir sonuç olarak ortaya çıkan ve hayatın anlamına, mahiyetine ve nasıl yaşanılacağına dair bir araç olarak teşekkül eden ‘bilgi’, günümüzde mezkûr özelliklerinden soyutlanmış ve bizzat kendisinin amaç haline geldiği bir görünüme bürünmüş gözükmektedir.

Ahmet İnam’ın kitabı, bu noktada, ‘bilgi’nin mabedi olan veya olması gereken ‘üniversite’lerdeki, özünden soyutlanmış ve yalnızca bilginin kendisinin amaç haline getirildiği anlayışı eleştirmekte ve günlük hayattan somut örneklerle sorunu çarpıcı bir biçimde dile getirmektedir. Kitapta mezkûr konularla ilgili ileri sürülen görüş ve düşünceler aslında özü itibarıyla yeni değillerdir. Ancak kendisi de akademik camianın içinde bir kişi olan İnam’ın, insanın bilgisi ve hayatı arasındaki münasebetin günümüzde genellikle nasıl olduğu ve aslında nasıl olması gerektiği ile ilgili olarak yapmış olduğu tespit ve tahliller oldukça yerindedir.

Kitabın ‘‘sunu’’ bölümünde şöyle diyor İnam: ‘‘Çağım insanın en ağır sorusu da bilgisiyle nasıl yaşayacağı sorusu olsa gerek. ‘Bilgi çağı’ diyor da bilgiyi bilmiyor, haydi bilgiyi bildi diyelim, onunla yaşamayı bilmiyor. Yaşamla bilgi arasındaki uçurum gittikçe büyüyor.’’¹ Yaşamla bilgi arasındaki uçurumun gittikçe büyüdüğünün örnekleri, kitabın ilerleyen bölümlerindeki denemelerde ileri sürülen düşünceler ve yapılan tespitlerle gayet anlaşılır bir şekilde dile getirilmektedir.

Kitap genel olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm ‘‘Akademik Bilgi’’ ve ‘‘Akademisyenler’’ alt başlıklarını taşımakta; ikinci bölüm ise ‘‘Bilgi’’, ‘‘Mühendislik’’ ve ‘‘Felsefe’’ alt başlıklarının çerçevesindeki denemelerden oluşmaktadır. Yazımızın hacmi ve konusu itibarıyla kitabı oluşturan denemelerin teferruatına değinemeyeceğiz, ancak üniversite ve akademisyenlerle ilgili önemli tespit ve tahlillerin yapıldığı ve özellikle birinci bölümde yer alan bazı yazılardan bahsetmemiz, kitabın özünün anlaşılabilmesi açısından gerekli gözükmektedir.

‘‘Akademik Bilgiden Özümseven Bilgiye’’ başlığını taşıyan ve kitabın ilk yazısını oluşturan denemesinde yazar, bilenin bilgisiyle olan ilişkisinin onun yüzüne nasıl yansıdığını anlatmakta ve bilgisiyle hemhal olmuş kişinin yüzüne yansıyan özelliklerini sıralamaktadır. İnam, bu yazısında, ‘‘Bilenin yüzü onun bilgisine dâhildir’’² diyerek kişinin sahip olduğu bilginin çilesini ne derece çektiğinin ve onu ne kadar içselleştirdiğinin tespitini yapmaktadır.

Ancak şurası bir gerçektir ki, üniversitelerdeki mevcut yapı ve kişilerdeki, bilgiye dair pragmatist yaklaşım, -yazarın da belirttiği gibi- maalesef bilgisini hayatının bir parçası ve aşkı yapamamış akademisyenlerin, üniversitelerde çoğunluğu oluşturduğunu göstermektedir. ‘‘Nedir Akademik Olan?’’ başlığını taşıyan yazıda böyle insanlar ‘‘Ölçütlere uygun yayınları

¹ Ahmet İnam, ‘‘Yaşamla Yoğrulmuş Bilgi’’, Say Yay. İst. 2006, s. 7

² A.g.e. s. 12

olan ama ruhları olmayan insanlar”³ olarak tanımlanmakta ve eleştirilmektedir: “*Usta-çırak ilişkisiyle ustanın hakikat aşkı ve saygısıyla taşıdığı akademik sorumluluk, genç akademisyene aktarılmamaktadır. Kopyacı, taklitçi, akademik merdivenleri kolay tırmanmak için gereken makaleleri gereken dergilere yazmayı iyi beceren insanlar oluşmaktadır*”⁴ cümleleriyle tarif edilen bu insanlar, gerçek bilginin ve bu bilgiye doğru yönelen hakikat aşığı insanların önündeki en büyük engeldir.

Bilimi hayatına katamayan insanların bilime herhangi bir katkıda da bulunabilmesinin mümkün olmadığını vurgulayan yazar, “*Yüzlerinin Ardındaki Akademisyenler*” adlı yazısında da akademisyenin bilgiyle olan ilişkisinin nasıl olması gerektiğini ifade etmekte ve akademisyenleri somut bazı özelliklerini belirtmek suretiyle bir sınıflamaya tabi tutmaktadır. Yaptığı sınıflamadaki ilk grup, ideal akademisyenin vasıflarını oluşturmakta ve bu insanlar şöyle tavsif edilmektedir: “*Bilgiyle yaşadığının, bilgi üretimi, yorumu gerçekleştirdiğinin farkında olup, bunun sorumluluğunu içselleştirmiş; bilgiyle olmuş, oluşmuş, bilgi olmuş akademisyen ilk öbeği oluşturuyor. Kendini alanının sorunlarına adanmış, bilgikürenin can verici havasını soluyan, ömür boyu sürececek bilgi aşkıyla yanan yiğit insanlardır bunlar. Bilgiyi içlerinde yaşarlar, yoğunlaştırırlar, ararlar. Bilgi onlarda aşktır.*”⁵

Akademisyenlerin ahlaki olmakla ve kendini bilmekle ilgili yanlarını irdeleyen “*Akademisyen Tanrı Mıdır?*” adlı yazıdaki şu tespitler de oldukça yerindedir: “*Oysa hakikat araştırması, yüzlerce yıllık tarihi içinde bir ‘edeb’ işi olarak yaşanmıştır. ‘Kendini bil’ sözünün akademik topluluklarda yaşayan insanların önemli bir ahlak ilkesi olduğu bana hep açık gelir. Yunus ‘Sen kendini bilmezsin / Ya nice okumaktır’ derken, bilgiyle uğraşan insanların kendi zayıflıklarını bilen; öğrenirken, öğretirken kendi ruh dünyalarındaki dehlizler fark edebilen, bu bilgileriyle ‘güzel’ insan olmaya çalışan insanlar olması gerektiğini yüzyıllar öncesinden söylemiyor muydu bize?*”⁶

Ahmet İnam’ın “*Yaşamla Yoğrulmuş Bilgi*”sinde dikkati çeken bir özellik de anlatımda farklılık oluşturduğunu düşündüğümüz bazı mektup ve günlüklerden alınmış yazılardır. Aslında yazarın kendisinin kaleme aldığı fakat başka isimlerin imzalarını taşıyan bu yazılar, kişinin kendi kendisine, dışarıdan bir gözle bakabilmenin gerekliliğini anlatması bakımından kitabın önemli bir yönünü oluşturmaktadır.

“*Yaşamla Yoğrulmuş Bilgi*” insanın, harcıyla karılıp, tuğlasıyla örülmedikçe bilgi evinde barınamayacağını anlatan ve özellikle akademisyenlerin okuması gereken önemli bir kitap. Hiç değilse kendi kendine bakabilmek ve kendi kendini görebilmek adına...

Ahmet İnam, “Yaşamla Yoğrulmuş Bilgi”, Say Yay. İst. 2006, 158 s.

Yayın Künyesi: Orhan Güdek, “**Hayat ve Bilgi**”, Türk Edebiyatı, sayı 405, Ağustos 2007, (Kitap Tanıtımı)

³ A.g.e. s. 17

⁴ A.g.e. s. 17

⁵ A.g.e. s. 50

⁶ A.g.e. s. 57